Абай. Оқу кітабы. Орта білім беру оқу орынд. арн.

МАЗМҰНЫ

АЛҒЫ СӨЗ 3

ӨЛЕҢДЕР

Жасымда ғылым бар деп ескермедім 8
Қартайдық, қайғы ойладық, үйқы сергек 9
Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман 11
Қалың елім, қазағым, қайран жұртым 14
Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да 15
Бір дәурен кемді күнге – бозбалалық 17
Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат 19
Ғылым таппай мақтанба 24
Жаз 27
Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы 30
Күз 33
Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі ай 34
Қыс 36
Желсіз түнде жарық ай 34
Білімдіден шыққан сөз 37
Сегіз аяқ 38
Мен жазбаймын өленді ермек үшін 40
Айттым сөлем, қалам қас, ... 48
Жарқ етпес қара көнілім не қылса да 50
Өзгеге, көңілім, тоярсың 51
Жазғытұры 52
Көзімнің қарасы 54
Әсемпаз болма өрнеге 57
Талай сөз бұдан бұрын көп айтқамын 58
Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей? 59
Өлсе өлер табиғат, адам өлмес 60
Малға достың мұңы жоқ малдан басқа 63
Көк ала бұлт сөгіліп, ... 64
Көк тұман – алдыңдағы келер заман 65
Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап 67
Құлақтан кіріп, бойды алар 68
Сұм дүние тонап жатыр, ісің бар ма? 70
Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма? 71
Жүректе қайрат болмаса 73

Есіңде бар ма жас күнің 74
Күшік асырап, ит еттім 75
Жапырағы қуарған ескі үмітпен 76

ПОЭМАЛАР

Ескендір 78
Масғұт 85

ҚАРА СӨЗДЕР

Төртінші сөз 94
Жетінші сөз 96
Он төртінші сөз 98
Он бесінші сөз 99
Он жетінші сөз 101
Он тоғызыншы сөз 103
Жиырма бірінші сөз 104
Жиырма екінші сөз 105
Отыз бірінші сөз 107
Отыз екінші сөз 108
Отыз жетінші сөз 110
Қырық төртінші сөз 113

АУДАРМАЛАР

Емен мен шілік 116
Жарлы бай 118
Есек пен бүлбүл 122
Қарға мен бүркіт 123
Шегіртке мен құмырсқа 125
Ала қойлар 127
Қарға мен түлкі 129
Бақа мен өгіз 131
Піл мен қанден 133
Есек 134
Қаранғы түнде тау қалғып 136
Татьянаның Онегинге жазған хаты 137
Татьяна сөзі 141

ӘОЖ 821.512.122.0
КБЖ 83.3(5Қаз)
А 13

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы Абай ғылыми-зерттеу институтында дайындалған және баспаға ұсынылған

Жалпы редакцияны басқарған
филология ғылымдарының докторы, профессор *Ж. Дәдебаев*

Пікір жазған
филология ғылымдарының докторы, профессор *Қ. Мәдібай*

Жауапты редакторы
филология ғылымдарының докторы, профессор *Д. Ысқақұлы*

ҒЫЛЫМИ-РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС
Ж. Дәдебаев (төраға), Ә. Әбдиманұлы, З.-Ғ. Бисенғали, Т. Есембеков, А. Жақсылықов, Б. Жақып, Л. Мұсалы, З. Сейітжанов, Ә. Тарақ, А. Темірболат, М. Үмбетаев, Д. Ысқақұлы

А 13 **Абай (Ибраһим) Құнанбаев.** Оқу кітабы. Қазақ мектебінде білім алушы жастарға, олардың ата-аналарына және мұғалімдері мен тәрбиешілеріне арналған / жалпы ред. басқ., алғы сөзін жазған Ж. Дәдебаев; жауапты ред. Д. Ысқақұлы; құраст. Л. Мұсалы, Б. Даутова. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 146 б.

ISBN 978-601-04-5754-6

Оқу кітабы Абай шығармаларынан түзілген, білім берудің барлық деңгейлері бойынша оқитын оқушыларға лайықталған. Оны белгілі бір сынып оқушыларына арналған оқулықпен шатастыруға болмайды.

Оқу кітабын дайындаудағы мақсат – оқушылардың есінде Абай шығармаларын білудің, түсінудің және қолданудың қарапайым негізі мен қарапайым тетіктерін қалыптастыруға мүмкіншілік жасау.

Оқу кітабы AP08855683 «Абай ілімін білудің, түсінудің және қолданудың ғылыми негіздері мен теориялық тетіктері» ғылыми жобасы аясында дайындалып, жарық көрді.

ӘОЖ 821.512.122.0
КБЖ 83.3(5Қаз)

ISBN 978-601-04-5754-6

© Құнанбаев А., 2021
© Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ жанындағы Абай ғылыми-зерттеу институты, 2021
© «Қазақ университеті» баспасы, 2021

АЛҒЫ СӨЗ

Оқу кітабы оқушыларға, олардың ата-аналарына, мұғалімдері мен тәрбиешілеріне арналады. Оқу кітабы білім берудің қандай деңгейіндегі, қай сыныптағы оқушыларға арналғаны нақты көрсетіліп отырған жоқ. Оқу кітабы білім берудің барлық деңгейлері бойынша оқитын оқушыларға лайықталған. Оны белгілі бір сынып оқушыларына арналған оқулықпен шатастыруға болмайды.

Оқу кітабын дайындаудағы мақсат – оқушылардың есінде Абай шығармаларын білудің, түсінудің және қолданудың қарапайым негізі мен қарапайым тетіктерін қалыптастыруға мүмкіншілік жасау. Бұл мақсатқа қол жеткізуде оқушылар мен ата-аналардың, мұғалімдердің, тәрбиешілердің әрекеттерінің өзара үйлесуі аса маңызды.

Оқу кітабында берілген шығармаларды ықыласпен оқып, олардың мазмұнын біліп, мағынасын ұғып, мәнін түсіну оқушылар үшін де, ата-аналар үшін де, мұғалімдер мен тәрбиешілер үшін де қажет. Оқушылардың берілген шығармалардан үзінділер жаттап, оларды есте сақтауына ерекше мән беріледі.

Абай шығармаларынан оқушының өте жас, бала кезінде жаттап алған өлеңдері мен өлең шумақтары жаңұяда, мектепте, тұрмыс-тіршіліктің түрлі жағдайларында жаңғырып, жаңа ойлармен толысып, байып отыруы көзделеді. Бұл іште оқушы, ата-ана, мұғалім, тәрбиеші әрекеттері бір-бірінен алшақ кетпей, бір бағытта, өзара байланыста, жарасымда болуы шарт.

Оқу кітабында берілген шығармалардан қандай үзінділерді жаттап, есте сақтау қажеттігін оқушы, ата-ана, мұғалім, тәрбиеші өзара бірлесіп, келісе отырып анықтайды. Жаттап, есте сақтауға, жатқа айтуға өлең сөзбен жазылған шығармалар ұсынылады. Жаттап, есте сақтап, жатқа айтуға таңдалып алынған өлең

Ғылыми басылым

АБАЙ (Ибраһим)
ҚҰНАНБАЕВ

Оқу кітабы

Қазақ мектебінде білім алушы жастарға,
олардың ата-аналарына және мұғалімдері
мен тәрбиешілеріне арналған

Абай институтының еңбектері
13-кітап

Корректоры: *Б. Даутова*
Компьютерде беттеген *Н. Базарбаева*
Мұқабаны безендірген *Б. Малаева*

ИБ № 15127
Басуға 08.12.2021 жылы қол қойылды. Пішімі 60x84 1/16.
Көлемі 8,62 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс. Тапсырыс №11613.
Таралымы 50 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

9 786010 457546